

НАУЧЕН СТАТУТ НА АНДРАГОГИКАТА

Поява и развитие

● Етимология

Понятието се тълкува като “наука за водене на възрастния човек”

andros – мъж, възрастен

agoge – водя

Образованието и обучението за възрастни се развива върху теоретичната база на класическата (конвенциалната) педагогика.

- Понятието за пръв път официално е дефинирано от немския учител Alexander Kapp.
- Първият англоезичен автор ползвал понятието в Северна Америка е Eduard Lideman, като го заимства от доклад публикуван 1921.
- По това време понятието е широко разпространено в Холандия, Франция, Югославия.
- През 1971 се засилва интереса към обучението на възрастни.

Етапи

I етап

Началото е в древността, в руслото на философията и религията (Древна Гърция, Древен Рим, Египет, Китай, ислямски свят)

Сократ – диалога като метод за откриване на истината; нравствените добродетели; етика и естетика; връзка между знанието и опита

Платон – хармоничното развитие на душата; три основни добродетели – мъдрост, смелост и благоразумие

Аристотел разглежда образованието като средство за развиване на разума и мисленето

- В Древен Рим – развитие на ораторското изкуство /възрастните в сената, съда, водене на свободен разговор/
- Марк Квинтилиан – “Обучението на оратора”. Цицерон, Сенека, Тацит, демостен, Перикъл, Емпедокъл и др.
- През Средните векове /края на Западната Римска империя 476 до началото на Реформата 1517/ - господство на християнството (ограмотяване, четене на свещените книги).

- XVIII и XIX в. - технически прогрес в промишлеността, социална революция, военна индустрия
- Френската буржоазна революция – за народен характер на образованието, право на всички на образование /универсално, равно и перманентно/, включително възрастни.
- През 1811 в Бристол се открива първото училище за възрастни. Учебното съдържание е в областта на индустрията.
- Принос в науката: Шарл Фурие, Сен Симон, Робърт Оуен /всестранно развитие, равенство и право на образование/
- Периодът - донаучен

II етап

- Начало – втората половина на XIXв. Андрагогиката се оформя в сферата на образователните системи; алтернативна на педагогиката научна област
- Продължава до Втората световна война
- Значително нараства мрежата от учебни заведения; създаване на първите асоциации за образование на възрастни в Европа и Америка

- През периода се формира дескриптивно-индуктивната андрагогика – теория и практика. Значителен принос: Колт, Грундвик и Шрьодер в Датската образователна система за възрастни.
- Първа образователна система за възрастни – Висшето народно училище (фоксшколе) в Дания, основано от Грундвик и Рюдингу през 1844.
- Образователната система в Дания силно влияе върху развитие на скандинавската мрежа за обучение.
- В съвременни условия почти всеки трети възрастен датчанин посещава образователни учреждения.

- За начален етап на образователната система за възрастни в Англия се приема края на XVIII в. – неделни религиозни училища, общества за ограмотяване на възрастни, технически институти. През XIX в. възниква остра нужда от ограмотяване на работещите в манифактурното производство.
- Английската образователна система значително повлиява Американската.
- Д. Стюарт през 1873 основава към Кембриджкия университет “Университетска екстенция”, специализирана за възрастни. Примерът на Кембридж следват останалите университети с подобни “разширени” отдели.

- По-късно възникват: работническите университети, Асоциацията за обучение на работници, “летни курсове”, “тьюторски курсове”, Лейбъристкото движение на колежаите, широката мрежа от вечерни училища.
- У.Чърчил – ревностен защитник на образованието за възрастни.

III етап

- Начало – приема се края на Втората световна война, до днес.
- В продължение на 20 г. **Malcolm Knowles** с научната си дейност силно повлиява андрагогическата теория. Признат за апостол на андрагогиката. Според него андрагогическият модел трябва да се гради на следните пет принципа:
  - Да се създадат условия, при които възрастният трябва да разбере защо се учи дадено нещо.
  - Да се подпомага възрастния да се ориентира в информацията.
  - Да се създадат такива условия на обучение, при които се отчита предишния опит на учащите се.
  - Възрастните и подрастващите трябва да са мотивирани, за да учат ефективно.
  - Възрастните се нуждаят от помощ при преодоляване на своите погрешни навици, убеждения, схващания относно ученето.

ПРЕДМЕТ, ОБЕКТ И ЗАДАЧИ

- Не съществува единно мнение.

Предмет:

Закономерностите, организацията и реализацията на образованието, обучението и самообразованието на възрастните.

Обект:

Андрагогиката и педагогиката имат едни и същи обект:

отделният човек (хората), които се обучават; процеса на изграждане на личността; педагогическия факт/явление; учебно-възпитателна дейност; педагогическите системи.

**Андрагогиката е наука за образованието
и възпитанието (превъзпитанието)
на възрастните.**

Задачи

- Да разработва научно-теоретичните основи и методите за изследване на специфичните особености на възрастните като обучаващи се.
- Да изследва същността и специфичните закономерности на обучението и самообразованието.
- Да проучи и анализира потребностите от обучение на възрастните и свързаните с това – прогнозиране, планиране и организация
- Да анализира състоянието, тенденциите, постиженията и проблемите в практиката на образованието и обучението на възрастни.
- Да осигури равен шанс за обучение на различните категории възрастни.
- Да осигурява необходимата компетентност, професионална мобилност и удовлетвореност от упражняваната дейност.
- Да поощрява личностното и кариерно развитие.

Приоритетно място в Андрагогиката заема предизвикателството “**развитие на човешкия фактор**”, което се опира на четири основни стълба:

1. Учене, свързано със знанието и разбирането – “да се учим да учим, като ползваме възможностите на образованието през целия живот”
2. Учене, свързано с конкретна дейност – образование чрез редуване на теоретично обучение с периоди на практика
3. Учене, насочено към формиране на умения за пълноценно съжителство и разбирателство с другите
4. Учене за оцеляване и персонално развитие

Ученето като ключ за живота,
който “отключва” индивидуалните
ресурси, творческото и
конструктивно
мислене, поддържа положителна
мотивация през етапите на
човешкото развитие според
съвременната концепция
за “УЧЕЩО СЕ ОБЩЕСТВО”.